

z napisom v slovenskem jeziku: „za pridno konjsko rejo“; tudi gosp. Deak je slovensko vzela.

Male bukvice za poduk v sadjoreji.

Pod imenom „*Mali sadjorejec za učence na kmetih*“ so prišle ravnokar v založbi tiskarja J. R. Milica v Ljubljani drobne bukvice na dan, ki veljajo le 10 nov. kraje. Te bukvice so poseben iztis gospod Mencingarjevega spisa iz „Učit. Tovarša“, in so kakor nalašč za mladost, pa tudi za druge odrasčene ljudi, ki bi radi na kratko se podučili v pametni sadjoreji. Ves nauk je v vprašanjih in odgovorih kakor katekizem zložen; beseda je prav domača, in kar je povedano v njih, je tudi dobro in pravo. Ker duhovni gospodje po deželi mladim svojim ovčicam radi včasih kakošno darilce dajo, naj si nakupijo teh bukvic (za en goldinar jih dobijo 10), pa naj jih razdelijo, da jih bo kakor listja in trave po deželi. Zagotovljamo jih, da bode sila veliko dobrega sadu iz tega poduka.

Šolske reči.

Letopis c. k. ljubljanske gimnazije.

Letopis ljubljanske gimnazije razpada na tri dele. Prvi del obsega obširni nemški spis: „Zur Entwicklungsgeschichte des Laubblattes“, spisal učitelj dr. M. Wretschko; drugi del je 6 strani dolgi slovenski spis: „Nekaj od toče“, spisal namestni učitelj M. Werner; in tretji šolske naznanila, priobčil namestovavni vodja dr. Henrik Mitteis. — Gosp. pisatelj nemškega spisa si je izbral celó drobno reč „Laubblatt“ za svoj predmet in očitno je, da ga je obdelal tudi z nemško „Gründlichkeit“. — Slovenski spis nam pripoveduje razne misli in razlage učenih naravoslovcev v vseh časih, kako se toča v zraku dela itd. Le škoda, da g. pisatelj ni utegnil, kakor sam pravi, svojega dela prav po svojih željah izvršiti, gotovo bi ga bil skušal tudi na djansko življenje po naših krajih obračati in marsiktero vražo odvrčati. — Iz šolskih naznanil to-le povzamemo: Rednih učiteljev je bilo 19, med njimi 12 ustanovljenih, 2 naslonjena, eden iz Ogerskega in eden iz Hrvaškega, in 5 namestovanih; zraven predpisanih nauk se je še 11 prostih učilo; — slovenščino je učilo sedem (!!) učiteljev, zmed katerih le eden zamore dokazati sposobnost za ta nauk. Tako razkosan ni bil noben nauk kot uboga slovenščina! Ji je to le v prid, naj sodi svet sam. Ker so že „Novice“ iz službenega imenika dokazale, koliko v slovenščini potrjenih učiteljev ima, na priliko, sama krajnska dežela po svetu, je to pač žalostno, da viša gimnazija domača žejo in lakoto trpi v tako važnem nauku in vendar imamo čez in čez sposobnih mož dovelj — pa jih tirajo po svetu. Ne rečemo, da v doljni gimnazii bi ne mogel tudi kak drug slovenščino s pridom učiti, kakor je na pr. to zlasti pokazal neki gospod iz Českega; al izjema ne more pravilo biti. Učencov je konec leta ostalo 672 (18 manj kot lani), po rodu bilo je 590 Slovincov, 80 Nemcov in 2 Italijana.

V 9. oddelku o spremembi učiteljev na gimnazii med letom pisatelj obžaluje, in tudi mi ž njim, zgubo, ki je našo gimnazijo zadela s tem, da nas je obče spoštovani in ljubljani gosp. J. Nečasek, zapustil, kateri je bil po svoji želji prestavljen v svojo drago mu domovino, v zlato Prago.

V 11. oddelku, v katerem, kakor v realnem letopisu, beremo imena vseh gimnazijskih dijakov, ponavljamo to, kar smo o realnem rekli; le samo to še pristavljamo, da v tem imeniku še večo nedoslednost nahajamo; na priliko, da se zmed bratov eden piše Urančič, eden pa Vrančič, eno in isto ime Kaučič in Kavčič, Paulič in Paylič, Leuc in Levc, Moraeutsch in Moravče in še celó bohoričica v imenih Waupotizh, Vertovz, Jekovz, Millavz kraljuje. Ne vémo, se mora li mešanca še dalje gnati? Ali je mar tako silno težko ločiti, kaj je slovensko, kaj nemško? Ali bi ne bilo prav, da bi

se v pisanji slovniških pravil držali! — Koliko rudečih ris bi bilo viditi na dijaških nalogah, ako bi slovenski učenci latinske, grške in nemške imena svojeglavo pisali, kakor bi se komu poljubilo! Le slovenske imena po nobenem slovniškem pravilu pisati, je prav! Oj! pravica kje si? Al stoj, dragi prijatelj! ki tako tožiš — po tisti pisavi, ki jo je ministerstvo samo leta 1848 ukazalo za slovensko pisavo, pisati zdaj imena, je že „panslavizem“, so že „Hintergedanken“ in skrat vé, kaj še!

Gimnazija tržaška.

V Trstu 2. avg. —. V sredo smo končali šolsko leto na naši gimnazii. Šolski program kaže, da je bilo na vsej gimnazii 252 učencov, med njimi 175 Tržčanov; po narodnosti je bilo 131 Lahov, 38 Nemcov, 37 Slovincov, 46 pa takih čudnjakov, ki sami ne vedó, kakega rodú so. Ker jih precej dobro poznam, moram povedati, da so večidel Slovenci in Hrvatje. Slovenski jezik je Slovencom zapovedan; učilo se je 39 učencov slovenščine v treh razredih, v prvem in drugem po dve in v tretjem eno uro na teden; toda učenci prvega in drugega gimnazijskega razreda so je oproščeni. Iz tega vsakdo precej vidi, da slovenščina, dasi je zapovedana, nima še tiste veljave, ktera ji gré pred Bogom in narodom. Izmed Hrvatov, katerih je precej na naši gimnazii, učil se je slovenščine le eden, in ta se je izvstno obnašal; vsem drugim slovenščina ni bila mar. Ker mislimo, da bi imela biti Hrvat na naši gimnazii slovenščina enako zapovedana, kakor hrvaščina Slovencu na Hrvaškem, moramo te nemarne učence očitno karati in jim to nemarnost toliko bolj očitati, ker so večidel v vladčinem odgojišču, tedaj poklicani, kdaj učiti ljudstvo — slovensko in hrvaško ljudstvo — resnice svete vere. Kako morajo ti učenci zagovarjati svojo nemarnost pred Bogom in ljudstvom? Kako je to, da tisti, ki so jih v skrb vzeli, trpé tako nemarnost? Nekteri učenci so neka posebna prikazen, ktere bi vseh sedem grških modrijanov ne razjasnilo; to leto so Nemci, drugo leto Slovani, tretje Lah, — pa naj uže bodo, kar se jim ljubi, od takih mladenčev tako ni dosti pričakovati; pustimo jih in pohvalimo raje marljive, jake in vrle mladenčev, ki so se v slovenščini lepo izurili, ki so zdaj veseli svojega napredka, katerih se Bog in domovina veseli. Le vrlo in pogumno napredujte, mili mladenčev, kar zdaj sejete, to boste želi v poznejših letih! — Po končanih šolah smo imeli navadno slovesnost s štirimi govori: latinskimi, nemškimi, laškimi in slovenskimi. Vsi govorniki so izvrstno govorili. Slovenski govor je zložil in govoril omošolec Janez Martelanc. Ko je nehal govoriti, nastalo je obilo ploskanje in grmeči „živio“. Govor se tako-le glasi:

„Kakor novo ladijo, ko drči z brega v nevarno morje, spremlja srčno voščilo okoli stoječih gledavcev in cerkveni blagoslov, da bi jo na vseh nevarnih potih vodila dobra sreča, da bi se povsod ognila ostrih, iz dna morja štrlečih škrbín, da bi je ne potopili ljuti, jezni viharji: tako so voščili nam, mili tovarši, z vročim srcem in solznim očesom roditelji, ko nas so pošiljali iz tihe domače hiše v mesto na učilišče, sreče in nebeškega blagoslova na pot govoreči: „Ljubi sin, potuj srečno, slušaj učiteljev, rad se uči, ogibaj se slabe tovaršije, boj se Boga!“ In poslovili smo se ž njimi, ko nam so vcepili v mlade srca lepih nauk in modrih svetov, ko nas so preskrbeli z brešnom in denarjem, ktere ga so si prislužili s potom v obrazu in skelečimi žulji na rokah. Šli smo iz očetne hiše, kakor z dragim blagom obložena, z domačega brega v neizmerno morje spuščena ladija, in lejte! — čas je tekel — danes smo v luki. Danes nam tako živo stoji pred očmi preteklo leto in polnijo nam se srca z veselo zadovoljnostjo ali z britkim kesanjem. Smo li slišali dobrih nauk in modrih svetov skrbnih roditeljev? Smo se ogibali škrbín nenasičene zapeljivosti? Smemo li vrtniti se v naročje skrbnih roditeljev s polnim veseljem prepričanjem, da smo dobro rabili dragoceni čas, da nismo